

Przedmiot: Socjologia zdrowia i niepełnosprawności

I. Informacje ogólne

Jednostka organizacyjna	Wydział Rehabilitacji Katedra Terapii Zajęciowej kierownik: dr Grzegorz Bednarczuk
Nazwa przedmiotu	Socjologia zdrowia i niepełnosprawności
Kod przedmiotu	TZ-I-01
Język wykładowy	Polski
Rodzaj modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny)	Obowiązkowy
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia)	I stopnia
Rok studiów	I
Semestr	Zimowy
Liczba punktów ECTS	3 ECTS W-15, ćw. 30, samokształcenie -30
Imiona i nazwiska wykładowców	Sebastian Skrobisz sebastian.skrobisz@awf.edu.pl
Program (programy) studiów, w którym realizowany jest przedmiot	Terapia Zajęciowa
Sposób realizacji zajęć (stacjonarny, uczenie się na odległość)	Stacjonarny
Wymaganie i dodatkowe wstępne	brak

II. Informacje szczegółowe

Cele przedmiotu

C1	Zapoznanie studentów z podstawowymi terminami i pojęciami oraz najważniejszymi podejściami teoretycznymi stosowanymi w socjologii i antropologii.
C2	Zapoznanie studentów z prawidłowościami regulującymi przebieg socjalizacji, interakcji, praktyk grup społecznych i społeczności.
C3	Zapoznanie studentów z podstawowymi modelami zdrowia, choroby i niepełnosprawności, oraz ich wpływem na kształt instytucjonalnych systemów ochrony zdrowia, rehabilitacji osób niepełnosprawnych i zabezpieczenia społecznego oraz rolę terapeuty zajęciowego.
C4	Zapoznanie studentów z podstawowymi czynnikami kulturowymi i społeczno-ekonomicznymi oraz procesami demograficznymi mającymi wpływ na stan zdrowia jednostek i zdrowia populacji.
C5	Zapoznanie studentów z czynnikami środowiskowymi wpływającymi na status społeczny, a także poziom aktywności, partycypacji i integracji społecznej osób z niepełnosprawnością
C6	Zapoznanie studentów z podstawowymi metody i technikami badawczymi stosowanymi w naukach społecznych w kontekście badań dotyczących stanu zdrowia, choroby i niepełnosprawności oraz zdrowia publicznego
C7	Wykształcenie u studentów umiejętności obserwowania, interpretowania i opisywania zachowań jednostek i własnych oraz zjawisk społecznych i procesów grupowych w kategoriach właściwych dla nauk społecznych
C8	Wyrobień u studentów postawy otwartości i szacunku dla różnorodności kulturowych, religijnych, społecznych oraz sprzeciwu wobec dyskryminacji i wykluczeniu osób chorych i niepełnosprawnych

OGÓLNE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Efekt uczenia się	Treść efektu uczenia się dla przedmiotu	Odniesienie do celów	Odniesienie do charakterystyk II stopnia PRK
WIEDZA			
K_W03 Rozumie wzajemny wpływ czynników biologicznych, psychicznych, behawioralnych i środowiskowych na stan zdrowia. Rozumie działanie czynników chorobotwórczych i znaczenie czynników ryzyka w powstawaniu i przebiegu chorób.	1.Charakteryzuje wpływ zmiennych społeczno-demograficznych (płeć, wiek, wykształcenie) na zróżnicowania zachowań w zdrowiu, chorobie niepełnosprawności.	C1, C2 C4, C5	P6S_WG
	2. Wyjaśnia pojęcie zachowań w zdrowiu i chorobie, różnicuje poszczególne typy tych zachowań.	C1,C3	
	3. Różnicuje poszczególne typy struktur społecznych takich jak; status, rola, instytucja, wspólnota, społeczeństwo.	C1, C2	
	4.Rozróżnia kryteria i definiuje społeczne, biologiczne i instytucjonalne rozumienia starości.	C1, C3, C4	
K_W04 Rozumie pojęcia normy i patologii w ocenie stanu fizycznego, psychicznego i sytuacji społecznej osoby oraz rozumie procesy zachodzące w organizmie w różnych stanach patologicznych i w przebiegu chorób, podstawowe zagadnienia biomechaniki zaburzeń postawy ciała i ruchu, oraz ich wpływ na zaburzenia funkcjonowania osoby	1. Wskazuje i wyjaśnia oczekiwania normatywne opisujące role społeczne chorego, pacjenta, fizjoterapeuty i i innych podmiotów uczestniczących w procesie udzielania świadczeń zdrowotnych.	C3,C4, C5	P6S_WG
	2. Identyfikuje normy grupowe i cele grup opisuje podstawowe procesy grupowe.	C1, C2	
	3. Przedstawia podstawowe reguły interakcyjne (prezentację jaźni, narzucanie roli, jaźń odzwierciedloną, definiowanie sytuacji, dystanse międzyosobnicze).	C1, C2	
	4. Rozróżnia niepełnosprawność w sensie biologicznym od	C1, C3	

chorej w środowisku. Rozumie przyczyny i uwarunkowania występowania bólu oraz wpływ bólu na jakość życia.	niepełnosprawności w sensie prawnym.		
K_W11 Zna podstawowe pojęcia opisujące stan zdrowia populacji. Posiada wiedzę na temat chorób cywilizacyjnych, patologii społecznych i niepełnosprawności, w ujęciu epidemiologicznym, oraz zna metody działań prewencyjnych i promocji zdrowia.	1. Charakteryzuje stan zdrowia populacji i wyróżnionych grup społecznych oraz zbiorowości.	C4, C6	P6S_WG
	2. Różnicuje obiektywne i subiektywne wskaźniki stanu zdrowia populacji grup społecznych i jednostek.	C1, C4	
	3. Definiuje i objaśnia pojęcie niepełnosprawności w ujęciu funkcjonalnym.	C1, C3	
	4. Charakteryzuje system pomocy osobom niepełnosprawnym w Polsce jako element systemu zabezpieczeń społecznych	C3	
	5. Charakteryzuje biomedyczny model zdrowia, wyjaśnia jego genezę i wpływ na ukształtowanie instytucjonalnych systemów ochrony zdrowia i opieki nad osobami niepełnosprawnymi.	C1, C3	
K_W15 Zna wpływ czynników statusu społecznego na zachowania człowieka i stan jego zdrowia.	1. Opisuje wpływ treści procesu socjalizacji, statusu społeczno-ekonomicznego, norm i wartości kulturowych na zachowania zdrowotne.	C2, C4	P6S_WK
	2. Definiuje pojęcie nierówności społecznych, stratyfikacji społecznej, statusu społeczno – ekonomicznego, klasy i warstwy społecznej, wykluczenia społecznego, dyskryminacji, ubóstwa.	C1, C2, C4	
	3. Wyjaśnia pojęcia zdrowia, choroby i niepełnosprawności w kontekście zróżnicowań społecznych	C1, C3, C4	
K_W20 Rozumie podstawowe terminy i pojęcia oraz najważniejsze teorie socjologiczne i koncepcje antropologiczne.	1. Zna genezę i zakres zainteresowań poznawczych socjologii, jej podstawowe subdyscypliny, funkcje; poznawczą i poza poznawcze.	C1	P6S_WG
	2. Charakteryzuje specyfikę metod badawczych w naukach społecznych.	C6	
	3. Charakteryzuje metody i techniki badawcze stosowane w naukach społecznych; obserwację, kwestionariusz wywiadu, eksperyment, analizę dokumentów	C6	
K_W21 Posiada wiedzę o człowieku jako twórcy kultury, w szczególności podmiocie konstytuującym struktury społeczne i zasady ich funkcjonowania, a także działającym w tych strukturach. Zna normy, zwyczaje, role społeczne i zawodowe.	1. Wyjaśnia podstawowe pojęcia socjologiczne z zakresu kultury (składniki kultury, relatywizm językowy i kulturowy, subkultury, kontrkultury, etnocentryzm).	C1, C2	P6S_WG P6S_WK
	2. Definiuje pojęcia normy kulturowej, wartości i systemu aksjonormatywnego.	C1, C2	
	3. Definiuje podstawowe pojęcia i fazy opisujące proces socjalizacji w ujęciach społeczno – kulturowych (socjalizacja, socjalizacja pierwotna i wtórna, wychowanie, tożsamość jednostkowa i tożsamość społeczna,	C1, C2	

	uogólniony inny, agendy socjalizacji, resocjalizacja, socjalizacja przez całe życie).		
K_W22 Posiada wiedzę z zakresu antropologicznych podstaw form życia zbiorowego ludzi, jak również mechanizmów formowania się tożsamości społecznej i kulturowej człowieka.	1. Definiuje pojęcie grupy społecznej, zbiorowości, agregatu społecznego poprzez podanie cech definicyjnych grupy. Rozróżnia podstawowe typy grup społecznych.	C1, C2, C4	P6S_WG P6S_WK
	2. Różnicuje poszczególne typy struktur społecznych takich jak; status, rola, instytucja, wspólnota, społeczeństwo. Identyfikuje normy grupowe i cele grup opisuje podstawowe procesy grupowe.	C1, C2	
	3. Przedstawia podstawowe reguły interakcyjne (prezentację jaźni, narzucanie roli, jaźń odzwierciedloną, definiowanie sytuacji, dystanse międzyosobnicze).	C1, C2	
K_W23 Rozumie osobliwości kultur lokalnych, rolę rodziny, społeczności lokalnych, instytucji i organizacji pozarządowych w procesie socjalizacji do realiów społeczeństwa obywatelskiego.	1. Definiuje pojęcie rodziny i gospodarstwa domowego, różnicuje poszczególne ich typy.	C1, C2	P6S_WG P6S_WK
	2. Wskazuje zasadnicze kierunki przemian modelu rodziny we współczesnych społeczeństwach.		
	3. Charakteryzuje funkcje rodziny w stosunku do jej członków i społeczeństwa.	C1, C2	
K_W29 Zna i rozumie związki pomiędzy funkcjonowaniem, niepełnosprawnością, uwarunkowaniami środowiska a stanem zdrowia.	1. Wyjaśnia wpływ choroby i niepełnosprawności, w tym dziecka na funkcjonowanie rodziny w wymiarze ekonomicznym i kulturowym.	C3, C4	P6S_WK
	2. Wyjaśnia pojęcia zdrowia, choroby i niepełnosprawności w kontekście zróżnicowań społecznych	C1, C3, C4	
K_W33 Zna i rozumie złożone relacje pomiędzy zdrowiem populacji, spójnością społeczną i prawami do podejmowania różnych aktywności życiowych. Zna i rozumie relacje pomiędzy społecznością, podejmowanymi przez nią zajęciami a środowiskiem.	1. Opisuje wpływ treści procesu socjalizacji, statusu społeczno-ekonomicznego, norm i wartości kulturowych na zachowania zdrowotne.	C2, C3, C4, C5	P6S_WK
	2. Definiuje pojęcie nierówności społecznych, stratyfikacji społecznej, statusu społeczno – ekonomicznego, klasy i warstwy społecznej, wykluczenia społecznego, dyskryminacji, ubóstwa.	C1, C2, C5	
K_W36 Zna zagadnienia z zakresu demografii i epidemiologii niezbędne do podejmowania działań w zakresie prewencji chorób cywilizacyjnych, patologii społecznych, niepełnosprawności i wykluczenia społecznego	1. Definiuje pojęcie nierówności społecznych, stratyfikacji społecznej, statusu społeczno – ekonomicznego, klasy i warstwy społecznej, wykluczenia społecznego, dyskryminacji, ubóstwa.	C1, C2	P6S_WK
	2. Wyjaśnia pojęcia zdrowia, choroby i niepełnosprawności w kontekście zróżnicowań społecznych	C1, C3, C4	
Umiejętności			
K_U04 Potrafi obserwować, interpretować i opisywać zjawiska społeczne i procesy grupowe	1. Rozpoznaje postawy wobec osób chorych i niepełnosprawnych, potrafi wskazać ich przyczyny.	C5, C7, C8	P6S_UW
	2. Potrafi określić przynależność grupową i kulturową jednostki.	C2, C5, C7	

rozmaitej natury (kulturowe, polityczne, prawne, ekonomiczne) w kategoriach poznania społecznego, wpływu społecznego oraz oddziaływania postaw, stereotypów i uprzedzeń społecznych.	3. Rozpoznaje czynniki decydujące o pozycji społeczno-ekonomicznej rodziny i określa jej przynależność do segmentu stratyfikacyjnego.	C2, C4, C5, C7	
	4. Rozpoznaje środowiskowe zagrożenia zdrowia oraz czynniki dyskryminujące osoby chore i niepełnosprawne	C4, C5, C7, C8	
K_U07 Umie obserwować ludzkie zachowania, analizować ich motywy, oraz społeczne (kulturowe, prawne, ekonomiczne) konsekwencje	1. Potrafi dostrzec zróżnicowania oczekiwań związanych z rolą zawodową w zależności od typu pacjenta, jego wieku, przynależności grupowej i uwarunkowań kulturowych.	C2, C7	P6S_UW
	2. Rozpoznaje czynniki decydujące o pozycji społeczno-ekonomicznej rodziny i określa jej przynależność do segmentu stratyfikacyjnego	C2, C4, C5, C7	
K_U09 Rozpoznaje osobliwości kultur lokalnych, rolę rodziny, społeczności lokalnych, instytucji i organizacji pozarządowych w procesie socjalizacji do realiów społeczeństwa obywatelskiego.	1. Przejawia relatywizm kulturowy, poznawczy i etniczny.	C8	P6S_UW
	2. Widzi zależność między partycypacją jednostki w oddolnych inicjatywach realizowanych przez społeczność lokalną a rolą rodziny, instytucji i organizacji non-profit.	C5, C7	
K_U14 Potrafi dobierać i stosować metody i techniki pomocne w zbieraniu informacji o osobie lub grupie stosowane w terapii zajęciowej, w tym korzystać z kwestionariuszy, skal ocen, dotyczących stanu zdrowia fizycznego, psychicznego, uczestnictwa w życiu społecznym i jakości życia.	1. Projektuje kwestionariusze służące do zbierania danych społeczno - demograficznych dotyczących chorych i niepełnosprawnych.	C6	P6S_UO
	2. Potrafi analizować zebrane dane, poprawnie wnioskować i odnosić do literatury fachowej.	C6, C7	
	3. Potrafi zebrane dane uporządkować pod względem ważności i przedstawić je w formie prezentacji.	C7	
	4. Potrafi przedstawić w formie raportu lub eseju wyniki przeprowadzonych badań lub studiów nad literaturą przedmiotu.	C6, C7	
Kompetencje społeczne			
K_P03 Zachowuje autonomię własną oraz uznaje autonomię innych osób i grup społecznych, z którymi współpracuje oraz odbiorców swoich działań zawodowych. Wspiera partnerstwo klienta w procesie terapii zajęciowej.	1. Rozumie istotę poprawnego przebiegu dialogu z jednostką i grupą. Potrafi komunikować swoje potrzeby i identyfikuje potrzeby innych. Traktuje odbiorców swoich działań podmiotowo.	C3	P6S_KO
K_P04 Rozumie i akceptuje współczesne role i zadania terapeuty zajęciowego.	1. Uświadamia sobie oczekiwania normatywne opisujące role społeczne chorego, pacjenta, fizjoterapeuty i innych podmiotów uczestniczących w procesie udzielania świadczeń zdrowotnych.	C3, C4	P6S_KK
K_P05 W sposób profesjonalny buduje relacje z osobą	1. Ma świadomość zróżnicowań społecznych, uwarunkowań środowiskowych i różnorodność postaw, dzięki czemu posiada umiejętność diagnozy oraz prowadzi skuteczną interakcję	C4, C5, C6, C7	P6S_KR

zdrową lub chorą, z jej środowiskiem społecznym, rodziną i najbliższym otoczeniem. Stosuje TZ zgodnie z zasadami praktyki nakierowanej na potrzeby osoby lub grupy społecznej, dla promowania zdrowia i dobrostanu, traktując działalność człowieka, jako fundament rozwoju społecznego i zapewnienia sprawiedliwości społecznej.	z osobą zdrową lub chorą.		
K_P12 Aktywnie uczestniczy w projektach (np. społecznych, edukacyjnych, informacyjnych), projektach badawczych, w konferencjach, warsztatach i działaniach na rzecz ciągłego rozwoju zawodowego w miejscu pracy.	1.Rozumie potrzebę kształcenia przez całe życie. Ma świadomość zachodzących zmian we współczesnym społeczeństwie i w obszarze zawodowym. Umiejętnie podnosi swoje kwalifikacje w celu modyfikacji i doskonalenia warsztatu pracy.	C7	P6S_KR

Treści programowe

Treści programowe	Tytuł wykładu	Odniesienie do efektów uczenia się kierunkowych/ przedmiotowych	Odniesienie do celów uczenia się
Wykłady			
TP1	Instruktarz BHP Wprowadzenie do nauk społecznych. Podstawowe pojęcia i kategorie socjologiczne. Główne podejścia teoretyczne w analizowaniu i wyjaśnianiu zjawisk społecznych	K_W03 /1,2,3,4 K_W11/1,2	C1-4
TP2	Metodologiczna specyfika badań społecznych.	K_W20 /1,2,3	C6
TP3	Nierówności społeczne i ich geneza oraz uwarunkowania, warstwy i klasy społeczne, zdrowie i aktywność fizyczna jako dobro stratyfikacyjne	K_W03 /1,2 K_W15 /1,2 K_W36/1,2	C1-5
TP4	Kultura i kulturowe determinanty zdrowia	K_W21/1,2,3 K_U09/1	C1-5
Ćwiczenia / zajęcia praktyczne			
TP5	Podstawowe pojęcia socjologiczne. Główne podejścia teoretyczne w analizowaniu i wyjaśnianiu zjawisk społecznych	K_W20/1,2,3	C1-4
TP6	Metody badawcze nauk społecznych znajdujące zastosowanie w badaniach naukowych i zbieraniu informacji o problemach zdrowia, choroby, niepełnosprawności	K_W20 /1,2,3 K_U04/1,2	C C6
TP7	Zróżnicowanie społeczne i stratyfikacja społeczna a nierówności w zdrowiu	K_W11/1,2,3 K_W36/1/2	C1, C5, C7. C8
TP8	Zdrowie, choroba i niepełnosprawność w ujęciu socjologicznym, szczególnie socjologii ciała	K_W04/1/2/3/4 K_U04/1,2,3,4	C1,C2,C4
TP9	Więzi społeczne, rodzina i społeczności oraz ich wpływ na praktyki zdrowotne i styl życia	K_W23/1,2,3	C3,C4. C7
TP10	Socjologiczna analiza aktualnych procesów społecznych	K_W03/1,2,3 K_U07/1,2	C1, C2, C4, C7
TP11	Problematyka starości i starzejących się współczesnych społeczeństw w ujęciu socjologicznym	K_W15/2/3	C1,C2,C3,C4

Planowane formy/działania/metody dydaktyczne		
Treści programowe	Metoda dydaktyczna	Odniesienie do efektów uczenia się kierunkowych
TP1 - 4	Wykład informacyjny Wykład problemowy Prezentacja Film Dyskusja	K_W03/1,2 K_U04/1,2 K_W20/1,2,3
TP5 - 9	Ćwiczeniowa, oparta na wykorzystaniu różnych źródeł wiedzy, dyskusja	K_W03/1,2 K_U04/1,2 K_W20/1,2,3
Metody i kryteria oceniania		
Efekty uczenia się dla przedmiotu	Treści programowe	Typy/ Metody oceniania D – oceniane diagnostyczne, F- ocenianie formujące, P – ocenianie podsumowujące * lub wybór z załączonej listy walidacji wyników
Wykład – zaliczenie na ocenę		
K_W03/1,2 K_U04/1,2 K_W20/1,2,3	TP1 - 4	- obecność na wykładach P – ocenianie podsumowujące, test wielokrotnego wyboru online
Ćwiczenia – zaliczenie na ocenę		
K_W03/1,2 K_U04/1,2 K_W20/1,2,3	TP5 - 9	- Obecność na ćwiczeniach (20% oceny finalnej) - Przygotowanie do zajęć i aktywność na zajęciach, w tym udział w dyskusjach, debatach oxfordzkich, grupowych (40% oceny finalnej) - Praca grupowa – systematyczna analiza przypadku/projektu/problemu lub analiza krytyczna tekstu z zakresu tematyki zajęć (40% oceny finalnej)

Zalecana lista lektur lub lektury obowiązkowe

Literatura obowiązkowa:

1. Barns C., Mercer G.: Niepełnosprawność, Warszawa 2008 Wydawnictwo GWP.
2. Giddens A.: Socjologia, Warszawa 2012 (i wydania późniejsze) Wydawnictwo Naukowe PWN.
3. Sztompka P.: Socjologia analiza społeczeństwa, Wydawnictwo Znak Kraków 2012
4. Tobiasz Adamczyk B.: Wybrane elementy socjologii zdrowia i choroby, Kraków 2000 Wydawnictwo UJ.

Literatura uzupełniająca:

1. Ostrowska A., Niepełnosprawni w społeczeństwie 1993 - 2013, Warszawa 2015 Wydawnictwo IFiS PAN.
2. Barański J., Piątkowski W.: Zdrowie i choroba wybrane problemy socjologii medycyny, Wrocław 2002 Oficyna Wydawnicza ATUT.
3. Niedbalski J. Niepełnosprawność i osoby z niepełnosprawnością. Od pasywności i wykluczenia do aktywności życiowej i integracji społecznej. Łódź 2019 Wydawnictwo UŁ.
4. Berger P. Zaproszenie do Socjologii. Warszawa 2004 WN PWN.

Punkty ECTS (1 pkt - 25 godz. pracy studenta)

RODZAJ ZAJĘĆ	GODZINY
Godziny kontaktowe	45 (15 wykład + 30 ćw)
Przygotowanie do zajęć ćwiczeniowych	10
Przygotowanie pracy pisemnej	5
Przygotowanie do egzaminu	15
.....	
.....	
.....	
Razem = 75 godz. = 3ECTS	